

کنکور اشتباه، بی‌هدف و خارجی!

در حالی که آموزش و پرورش و آموزش عالی یکی از زیربنایی‌ترین ساختارها برای رشد و بالندگی هر جامعه‌ای است در کشور ما با رهاشدگی و تصمیمات خلق‌الساعه‌ای که بر اساس منافع برخی از افراد شکل می‌گیرد به قهقرا کشیده‌شدن و از مدار خارج شدن نظام آموزشی را شاهد هستیم.

زهرا چیدری

سرویس جامعه جوان آنلاین: در حالی که آموزش و پرورش و آموزش عالی یکی از زیربنایی‌ترین ساختارها برای رشد و بالندگی هر جامعه‌ای است در کشور ما با رهاشدگی و تصمیمات خلق‌الساعه‌ای که بر اساس منافع برخی از افراد شکل می‌گیرد به قهقرا کشیده‌شدن و از مدار خارج شدن نظام آموزشی را شاهد هستیم. در همین چند روز اخیر چند پدیده غیر قابل‌توجه در ساختار نظام آموزشی کشورمان اتفاق افتاد؛ ماجرای سؤالات اشتباه و خارج از منابع کنکور سراسری یکی از این موارد بود که در فضای مجازی و شبکه‌ها سر و صدای زیادی راه انداخت و با تأیید رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش درباره سؤالات خارج از کتب درسی و همچنین سؤالات اشتباه کنکور ۱۴۰۰ را زیر سؤال برد. از سوی دیگر در شرایطی که رقابت اصلی بین پشت کنکوری‌ها رقابت برای نشستن روی صندلی رشته پزشکی است و به رغم کمبود پزشک در کشورمان سال به سال آمار پذیرش دانشجویان پزشکی آب می‌رود و در حالی که در دهه ۶۰، سه دانشگاه تهران، شهید بهشتی و ایران، سالانه هزار و ۵۰۰ نفر در رشته پزشکی پذیرش می‌کردند، اما در حال حاضر این رشته ۷۰۰ نفر پذیرش دارد. یعنی از ۶۰۰ هزار داوطلب کنکور تجربی تنها یک درصد در رشته پزشکی پذیرفته می‌شوند.

در کنار این وقایع مصوبه اخیر شورای سنجش و پذیرش برای انحصار در پذیرش داوطلبان در آزمون کارشناسی ارشد فقط از بین دانش‌آموختگان دوره کارشناسی رشته‌های مرتبط هم چالش جدیدی را فراسوی راه متقاضیان تحصیلات تکمیلی قرار می‌دهد، به گونه‌ای که اگر فردی بعد از گرفتن کارشناسی در رشته‌ای متوجه شود هیچ علاقه و استعدادی در رشته مذکور ندارد برای تغییر رشته‌اش باید از صفر شروع کند و دوباره در کنکور ورودی دانشگاه شرکت نماید! این در حالی است که هم اکنون بسیاری از چهره‌های موفق به خصوص در حوزه علوم انسانی، در دوره کارشناسی در یکی از رشته‌های علوم پایه یا فنی مهندسی تحصیل کرده‌اند، اما هم اکنون به عنوان چهره‌های شاخص در علوم

انسانی شناخته میشوند. بستن مسیر ادامه تحصیل برای افراد دارای رشته‌های غیر مرتبط یعنی محروم کردن جامعه از استعدادهایی که بخشی از مسیر را اشتباه رفته‌اند و با این مصوبه ناگزیرند یا به این مسیر اشتباه ادامه دهند یا از صفر شروع کنند.

هر دم از این باغ بری می‌رسد. هر چند سال‌هاست اصل ماجرای کنکور زیر سؤال قرار دارد و ۲۰ سالی می‌شود بناست این مارا تن غیر عادلانه حذف شود، اما زور مافیای آموزشی به تلاش برای حذف کنکور چربیده و چرخه مالی چندین میلیارد تومانی این ساختار همچنان ادامه دارد، اما با سؤالات اشتباه و خارج از کتاب کنکور ۱۴۰۰ نشان داد این ساختار منسوخ‌گزینه‌ش دانشجو حتی به لحاظ صحت هم قابل اعتماد نیست. پس از برگزاری کنکور سراسری سال ۱۴۰۰ حواشی متعددی پیرامون سؤالات خارج از کتاب و منابع شکل گرفت.

سازمان سنجش: سؤالات خارج از منابع نبوده

وقتی که ماجرا در شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی بالا گرفت، فاطمه زرین‌آمیزی سخنگوی سازمان سنجش آموزش کشور، اما در واکنش به انتقاد داوطلبان از عدم اشراف طراحان سؤال به محتوای درسی گفت: سؤالات خارج از محتوای کتاب‌های درسی نبود و همه سؤالات از سرفصل‌های کتاب‌ها که وزارت آموزش و پرورش مصوب کرده و به سازمان سنجش ارائه داده، طراحی شده بود.» وی تصریح کرد: «اگر مشکلی در سؤالات بوده که حق با داوطلب باشد، بعد از بازنگری، از طریق روش‌های سنجش و اندازه‌گیری که در مرحله اول نتایج انجام می‌شود، آن سؤالات حذف خواهد شد.»

۱۶ سؤال خارج از منبع و ۳ سؤال اشتباه!

این ماجرا، اما پای حسن ملکی، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی را به بازنگری در سؤالات کنکور ۱۴۰۰ باز کرد و معلوم شد ۱۶ سؤال کنکور ۱۴۰۰ خارج از کتاب، سؤال خارج از هدف و حتی سه سؤال اشتباه بوده‌است!

ملکی در نامه‌ای به ابراهیم خدایی، رئیس سازمان سنجش آموزش، خواستار تشکیل کارگروهی برای بررسی اعتراضات شرکت‌کنندگان آزمون سراسری امسال دانشگاه‌ها به سؤالات شد. در این نامه آمده است: «در سؤالات کنکور ۱۴۰۰ شاهد عدم تطابق برخی از سؤالات آزمون با رویکرد، اهداف و دامنه محتوایی کتاب‌های درسی بودیم تا حدی که برخی از سؤالات صراحتاً ناظر به مفاهیمی بود که در کتاب‌های درسی هیچ

اشاره‌ای بدان نشده است. هر چند سال‌های گذشته نیز کم و بیش چنین مواردی اتفاق افتاده بود و مورد اعتراض این سازمان نیز قرار گرفت لیکن سؤالات آزمون سال جاری مؤید این امر می‌باشد که به اعتراضات توجه کافی نشده است.»

وی با تأکید بر تبعات این طراحی سؤال خارج از کتب درسی بر اشاعه بی‌اعتمادی به نظام آموزشی و داغ شدن کلاس‌های کنکور و کتب کمک آموزشی نوشته است: «از آنجا که تخطی سؤالات آزمون از برنامه‌های درسی رسمی کشور باعث از بین رفتن اعتماد جامعه به نظام آموزش رسمی کشور، تحت‌الشعاع قرار گرفتن اهداف برنامه درسی، ترویج کتب کمک آموزشی و جزوات غیر استاندارد و مراجعه دانش‌آموزان به مؤسسات کنکور را در پی خواهد داشت؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود سریعاً کار گروهی در آن سازمان تشکیل تا اعتراضات به عمل آمده در خصوص سؤالات آزمون مزبور بررسی و نسبت به تصمیم‌گیری در خصوص حذف سؤالات نامعتبر اقدام عاجل انجام پذیرد و نتیجه این اقدام از طریق رسانه‌های جمعی به اطلاع دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان رسانده شود.»

در این نامه سازمان پژوهش‌های آموزشی اعلام آمادگی کرده است که کارشناسان این سازمان به عنوان تنها متولی برنامه‌های درسی نظام آموزش و پرورش کشور، همچون سنوات گذشته مصادیق دقیق عدم تطابق سؤالات با رویکرد، اهداف و محتوای کتاب‌های درسی را در اختیار سازمان سنجش قرار دهند.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در مکاتبات دیگری از وزیر آموزش و پرورش خواست تا اقدام جبرانی لازم و کارشناسانه از سوی سازمان سنجش انجام پذیرد. وی همچنین خواستار مشخص شدن راهکار قانونی دقیق و معین برای نظارت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بر سؤالات کنکور سراسری در سال‌های آتی شده است. خدایی در واکنش به نامه رئیس سازمان پژوهش آموزشی و پرورش با تأکید بر اینکه چنین نامه‌ای به دستش نرسیده گفت: «نظر ایشان کاملاً غلط است.»

وی در پاسخ به اینکه آیا سؤالات آزمون نباید استاندارد و بر اساس سرفصل‌های کتاب درسی باشد، اضافه کرد: «مجدداً اعلام می‌کنم اگر سؤالی خارج از کتاب درسی بوده این موضوع با مستندات واقعی به سازمان سنجش و آموزش کشور اعلام شود، ما و تیم‌های بررسی مجدداً تجدید نظر را به نفع داوطلبان خواهیم کرد.»

ملکی هم در برابر این اظهارات در مصاحبه‌ای با واحد مرکزی خبر درباره جزئیات اشتباهات کنکور ۱۴۰۰ اینگونه توضیح داد: «سؤالات خارج از کتاب کنکور ریاضی هشت سؤال، کنکور تجربی دو سؤال و انسانی شش سؤال بوده است. همچنین سؤالات خارج از اهداف کتاب‌های درسی برای رشته ریاضی ۱۲ سؤال و برای رشته تجربی هشت سؤال

بوده است. علاوه بر این، در کنکور ریاضی یک سؤال اشتباه و در کنکور تجربی دو سؤال اشتباه بوده است.»

وی با اشاره به اظهارات رئیس سازمان سنجش در رد این اشتباهات و لزوم اثبات آن هم گفت: «ما اعلام کرده ایم کارگروهی تشکیل بدهند و کارشناسان ما به این کارگروه رفته و اشتباهات اعلام شده از سوی سازمان پژوهش را اثبات می‌کنند.»

اتهام تبانی با مؤسسات کنکور

محمد داوری، کارشناس آموزش و پرورش درباره اتفاقات اخیر و سؤالات اشتباه و خارج از منابع کنکور با اشاره به زیر بار نرفتن رئیس سازمان سنجش به «جوان» می‌گوید: «سختی سؤالات که قاعدتاً ایراد محسوب نمی‌شود، اما خارج از کتاب بودن سؤالات به خصوص اگر از کتاب‌های کمک درسی طراحی شده باشد، اشکال محسوب می‌شود و حتی طراحان سؤالات کنکور به دلیل سوق دادن کنکوری‌ها به مؤسسات کنکور متهم به تبانی می‌شوند و این مسئله قابل پیگیری است.»

به گفته داوری در هر آزمونی منابع سؤالات آزمون اعلام می‌شود و سؤالات خارج از منابع بر خلاف تعهد آزمون گیرنده و شرکت‌کنندگان در آزمون است و این هم از نظر علمی، هم حقوقی و هم اخلاقی قابلیت پیگیری دارد و این پیگیری هم از سوی خود شرکت‌کنندگان کنکور و هم از طرف سازمان پژوهش آموزش و پرورش قابل پیگیری است.»

این کارشناس آموزش و پرورش در پاسخ به سؤال «جوان» درباره سوابق چنین مسئله‌ای در سال‌های گذشته می‌گوید: «من به خاطر ندارم قبلاً چنین اتفاقی افتاده باشد چنانکه این دو سازمان یعنی سازمان سنجش و سازمان پژوهش که هر دو جزو سازمان‌های غیر پاسخگو هستند، مجبور به واکنش شده‌اند و این واکنش‌ها برای به حاشیه کشاندن اصل ماجراست!»

فرا فکنی از اصل ماجرا

از نگاه داوری اصل ماجرا خود کنکور است که سال‌هاست به پدیده‌ای آسیب‌زننده تبدیل شده است و دعوا بر سر یک سؤال اشتباه و سختی یا آسانی کنکور نسبت به خود این پدیده موضوعی فرعی به شمار می‌رود. در شرایطی که کنکور باید پلی مطمئن و سالم بین مدرسه و دانشگاه باشد، در حال حاضر این پل مورد تردید قرار گرفته و کسی که می‌خواهد روی این پل پا بگذارد مطمئن نیست این پل عادلانه و سالم او را به دانشگاه می‌رساند یا خیر!

وی با اشاره به خودکشی، افسردگی فراوان در بین داوطلبان کنکوری

که موفق نیستند، می‌افزاید: «کنکور هیچ کمکی به نظام آموزشی نمی‌کند و فلسفه‌اش که انتخاب عادلانه استعدادها و واقعی بوده زیر سؤال رفته و کسانی که انتخاب می‌شوند متأثر از دوپینگ و شعبده‌بازی کنکوری در یک تجارت آموزشی است و چند درصد دانش‌آموزان امکان بهره‌گیری از این شعبده را دارند؟!»

وی با اشاره به تلاش‌های مافیای کنکور می‌افزاید: «حتی سخت بودن سؤالات کنکور هم برای سوق دادن دانش‌آموزان به سمت کلاس‌های کنکور است یا اینکه مؤسسات کنکور اعلام می‌کنند رتبه‌های برتر مربوط به آن‌ها بوده یعنی سایر افراد امکانی برای موفقیت ندارند. حتی مجتمع‌های غیر انتفاعی برای توجیه مدارس ابتدایی‌شان هم از موفقیت خروجی در دبیرستان و کنکور استدلال می‌آورند و این یک انحراف بزرگی است که به تعلیم و تربیت آسیب‌زده و بچه‌ها کنکور محور تربیت می‌شوند و ما ربات‌هایی داریم که می‌روند تست بزنند.»

داوری با اشاره به بحث حذف کنکور طی ۲۰ سال اخیر می‌افزاید: «هیچ جای دنیا کنکور به این شکل برگزار نمی‌شود.»

انحصار برای پذیرش پزشکی با وجود کمبود پزشک

اشتباه در سؤالات کنکور در حالی است که با افزایش رشته‌ها و دانشگاه‌ها و با وجود پذیرش ۹۸ درصدی پست کنکوری‌ها در دانشگاه‌های کشور، همچنان منافع مافیای آموزشی در کشور ایجاب می‌کند تا کنکور برگزار شود و تبعات خود را بر جامعه و دانش‌آموزان تحمیل کند. حالا منافع پزشکان از یکسو و مافیای کنکور از سوی دیگر موجب شده تا رقابت تنگاتنگی در رشته تجربی و برای ورود به رشته پزشکی صورت بگیرد. به خصوص اینکه به‌رغم کمبود پزشک در کشور، تعارض منافع پزشکان موجب شده تا ظرفیت پذیرش رشته‌های پزشکی آب برود. در حالی که در دهه ۶۰، سه دانشگاه تهران، شهیدبهشتی و ایران، سالانه هزار و ۵۰۰ نفر در رشته پزشکی پذیرش می‌کردند، اما در حال حاضر ۷۰۰ نفر امکان نشستن روی صندلی پزشکی را دارند و از میان ۶۰۰ هزار داوطلب کنکور تجربی تنها یک درصد در رشته پزشکی پذیرفته می‌شوند. این مسئله موجب شده تا هم تنور کنکور داغ بماند و هم با ممانعت از ورود افراد بیشتر به این رشته منافع پزشکان تأمین و انحصار در جامعه پزشکی تثبیت شود. آن هم در شرایطی که طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت (WHO)، در رتبه‌بندی جهانی سرانه پزشک به ازای هر هزار نفر در بین ۱۹۷ کشور بررسی شده است ایران در رتبه ۱۱۳ دنیا قرار دارد کشورمان بحران کمبود پزشک دارد.

انحصارطلبی در سایر رشته‌ها با ممنوعیت پذیرش رشته‌های غیر مرتبط

در ارشد

اما انگار انحصارطلبی رشته‌های پزشکی به سایر رشته‌ها هم سرایت کرده‌است. بر اساس مصوبه اخیر شورای سنجش و پذیرش کشور از ۱۴۰۱ سنجش و پذیرش داوطلبان در آزمون کارشناسی ارشد فقط از بین دانش‌آموختگان دوره کارشناسی رشته‌های مرتبط امکان‌پذیر خواهد بود. رشته‌های مرتبط برای هر یک از رشته‌هایی که در آزمون کارشناسی ارشد پذیرش دانشجو دارد، قرار است به زودی تعیین شود. محمدرضا آهنچیان مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی به تازگی در نامه‌ای به دانشگاه‌ها ضمن اعلام این مصوبه، تصمیم این شورا را اینگونه توجیه کرده‌است: «تاکنون پذیرش دانشجو در آزمون کارشناسی ارشد در همه رشته‌ها از بین همه داوطلبان و صرف‌نظر از رشته تحصیلی در دوره کارشناسی صورت می‌پذیرفت که آسیب‌های زیادی را به کیفیت آموزش عالی وارد ساخته‌است. پس از بررسی‌های تخصصی و پیگیری‌های مستمر دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی بر اساس مصوبه اخیر شورای سنجش و پذیرش کشور از سال ۱۴۰۱ سنجش و پذیرش داوطلبان در آزمون کارشناسی ارشد فقط از بین دانش‌آموختگان دوره کارشناسی رشته‌های مرتبط امکان‌پذیر خواهد بود.»

آهنچیان در حالی مدعی آسیب به کیفیت آموزش عالی با پذیرش کارشناسی ارشد از رشته‌های غیر مرتبط شده که هم اکنون بسیاری از چهره‌های شاخص به خصوص در حوزه علوم انسانی افرادی هستند که دوره کارشناسی خود را در یکی از رشته‌های علوم پایه یا فنی و مهندسی گذرانده‌اند و سپس با شناسایی علاقه و توانمندی تغییر رشته داده و در رشته جدید خود بسیار موفق عمل کرده‌اند. این مصوبه نه فقط امکان اصلاح مسیر اشتباه و تحصیل در رشته‌ای متضاد با توانمندی و علاقه را از بسیاری از افراد می‌گیرد، بلکه فرصت بهره‌مندی از هوش و توانمندی این استعدادها را از کشور سلب می‌کند.

تحمیل تصمیمات دقیقه نودی به دولت بعدی

فاطمه زرین‌آمیزی، سخنگوی سازمان سنجش آموزش کشور با تأکید بر اینکه این مصوبه باید در شورای سنجش و پذیرش بررسی شود، در این باره گفته‌است: «فعلاً تا زمانی که این مصوبه در شورا بررسی و تصویب نشود، قابل اجرا نیست.»

از سوی دیگر با نگاهی به ترکیب اعضای شورای سنجش و پذیرش دانشجو زیر علوم، تحقیقات و فناوری (رئیس شورا)، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دو نفر از رؤسای دانشگاه‌های دولتی به انتخاب وزارتین، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، رئیس دانشگاه پیام نور، رئیس

سازمان سنجش آموزش کشور (دبیر شورا) و دو نفر از نمایندگان کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری با آمدن دولت جدید، ترکیب شورا غیر از رئیس دانشگاه آزاد اسلامی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی تغییر خواهد کرد و این تصمیمات شتابزده در دقیقه نود دولت دوازدهم می‌تواند آسیبی جدی به پیکره تحصیلات تکمیلی وارد کند.

□□□□□□ 1400 □□□ 20 □□□□□□ □□□□:□□□□